

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Govern de Catalunya
Departament d'Interior,
Polícia i Relacions Institucionals
Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans

Ajuntament de Barcelona

www.avalua.cat

Avalua
anàlisi i desenvolupament

Actuacions endegades per la
Taula Catalana per la Pau i els
Drets Humans a Colòmbia

Què és AVALUA?

AVALUA és un servei d'assessorament i consultoria externa independent de cooperació internacional que impulsa processos de reflexió dels actors de la cooperació descentralitzada, tant institucionals com no governamentals, i també de les poblacions dels països del Sud, per tal de millorar-ne la qualitat.

AVALUA sorgeix de la necessitat d'enfegar processos d'avaluació i sistematització de la cooperació descentralitzada i de treballar per la seva transparència i qualitat. Un equip de professionals amb llarga experiència en el món de la cooperació volem posar els nostres coneixements, teòrics i pràctics, al servei de l'assessorament i la consultoria externa independent.

La col·lecció Bones Pràctiques

Bones Pràctiques és una col·lecció d'AVALUA, anàlisi i desenvolupament que compta amb el suport de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. En ella s'hi publiquen la síntesi de les principals actuacions dutes a terme en els diferents projectes que AVALUA ha analitzat i avaluat de forma positiva, exposant els elements clau dels quals considerem que són una bona pràctica i el motiu pel qual la seva aportació es considera rellevant o innovadora. El nostre objectiu és que la col·lecció esdevingui un instrument de reflexió i anàlisi crítica que ajudi a avançar i contribueixi a millorar la qualitat de la cooperació catalana en el seu conjunt.

Anterioris volums de la col·lecció:

1. Construcció d'un pou per a l'abastiment d'aigua a Bouanzé, Mauritània
2. Desenvolupament econòmic i social a les comunitats camperoles, afroequatorianes i indígenes de la província de Sucumblos, Equador
3. Programa UALE de prevenció de la SIDA a Escuintla, Guatemala
4. Plataforma Sindical Común Centroamericana (Nicaragua, Guatemala, Costa Rica, Hondures, Panamà i El Salvador)
5. Agermanament San Miguelito (Nicaragua) i Sant Boi de Llobregat (Catalunya)

Primera edició: Novembre de 2010

© Dels textos: AVALUA, anàlisi i desenvolupament

© De les fotos: Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia

Oriol Segon (pàgines 3 i 24)

Impressió: Macc, Barcelona

Dipòsit legal:

Impressió a Catalunya - Printed in Catalonia

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, és permesa però caldrà comptar amb l'autorització dels propietaris del copyright, i sempre haurà de citar-ne la font.

La Taula vista per les institucions públiques

Colòmbia porta gairebé mig segle vivint un conflicte enquistat que, de moment, no sembla avançar cap al seu final. La violència ha deixat desenes de milers de víctimes pel camí i una població desplaçada gairebé comparable a la de Sudan. Però la societat colombiana no es plaga de braços davant unes disputes que afecten a gent innocent i on hi ha involucrats el narcotràfic, les guerrilles, grups paramilitars i el govern nacional. A Colòmbia hi ha moltes iniciatives de la societat civil que intenten trobar una solució concertada a la problemàtica a través del diàleg. Catalunya, tot i que dista físicament del país, s'hi sent propera i moltes entitats i la Generalitat de Catalunya volen aportar el seu granet de sorra per poder trobar un final satisfactori per a totes les parts.

Des de principis del present segle, els actors de la cooperació catalana i l'ACCIO han trobat un espai on vehicular aquest compromís, la Taula X Colòmbia. La combinació d'entitats i de la cooperació pública catalana enforteix aquest espai i permet canviar aquest compromís de Catalunya amb la causa colombiana. La nostra aportació és rellevant perquè una de les possibilitats de resolució del conflicte passa per la implicació de la comunitat internacional, tot veient perquè els acords internacionals com els Tractats de Lliure Comerç primen valors com la justícia, la igualtat i el respecte als drets humans per sobre de l'interès econòmic.

La necessitat de construcció de pau, l'epoderament de les dones i l'enfortiment de la governança democràtica són els eixos de la Taula X Colòmbia i de la cooperació catalana en aquest país. Per això, la col·lecció "Bones pràctiques de la cooperació catalana" promoguda per AVALUA ha decidit recollir aquesta experiència com a un exemple rellevant. L'objectiu d'aquesta col·lecció és exposar els elements primordials dels quals aquestes actuacions han de considerar-se bones pràctiques i el motiu que fa que la seva aportació resulti rellevant o innovadora en termes d'interès social, econòmic, polític, organitzatiu o cultural. El conjunt de la col·lecció, que rep el suport de l'ACCIO, vol ser, en definitiva, un instrument de reflexió i anàlisi que ajudi a donar a conèixer bones pràctiques i avançar per tal de contribuir a millorar la qualitat de la cooperació catalana en el seu conjunt.

La col·lecció "Bones pràctiques de la cooperació catalana" compta amb cinc títols més a banda del que aquí presentem. Així, completen la col·lecció els volums "Construcció d'un pou per a l'abastiment d'aigua a Bouanzé, Mauritània", "Desenvolupament econòmic i social a les comunitats camperoles, afroequatorianes i indígenes de la província de Sucumblos, Equador", "Programa UALE de prevenció de la SIDA a Escuintla, Guatemala", "Plataforma Sindical Común Centroamericana (Nicaragua, Guatemala, Costa Rica, Hondures, Panamà i El Salvador)" i "Agermanament San Miguelito (Nicaragua) Sant Boi de Llobregat (Catalunya)". Tot plegat, un interessant conjunt d'experiències que il·lustren les bones pràctiques de la cooperació catalana i que ajuden a reforçar una trajectòria de compromís de Catalunya amb el Sud.

Andreu Felip

Director de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCIO)

La situació a Colòmbia, avui i en el context del continent llatinoamericà, té una especificitat que la distancien de la resta del país d'Amèrica del Sud. Colòmbia és pràcticament l'únic país de Llatinoamèrica on hi ha un conflicte armat obert, amb presència de diferents grups guerrillers i amb una història recent marcada, a més, per l'actuació de grups armats paramilitars en àmplies zones del país. Aquest conflicte té les seves arrels profundes en l'estructura de la propietat de la terra, en els intents frustrats de reformar la tinença de la terra al llarg del segle XX i en la gran desigualtat social que aquesta estructura ha provocat. Avui Colòmbia emmagatzema un dels índexs més elevats d'inequitat de tot el continent.

El conflicte armat intern fa més de quaranta anys que assola el país, provocant una sèrie de conseqüències molt greus: sent un país potencialment ric manté sumida a una gran part de la població per sota dels nivells suportables de pobresa, i a més ha provocat violacions massives dels drets humans: amenaces a dirigents socials, a defensors i defensores dels drets humans, a militants de partits d'esquerra, a sindicalistes; desaparicions forçoses, morts extrajudicials, i a més, una quantitat de desplaçats interns que es xifra en uns quatre milions de persones, que afecten principalment a les capes socials més vulnerables: camperols, indígenes i afrocolombians. Aquesta situació es dona en un clima de forta impunitat, amb una forta pressió dels diferents actors armats sobre les poblacions (dels grups de paramilitars, de les guerrilles i de les mateixes forces de l'estat -èxercit, policia-), i amb un augment de l'economia i el poder d'influència política i social vinculats al narcotràfic, que ha anat inculcant-se en una part important de les institucions de l'estat.

Aquesta situació tan extraordinàriament complexa ha fet que a Catalunya moltes persones, organitzacions no governamentals de pau, de drets humans i de cooperació al desenvolupament, sindicats, institucions acadèmiques i institucions polítiques es fixessin en Colòmbia i establissin aquest país com a objectiu preferent de la seva actuació.

La durada d'un conflicte intern durant molts anys, la convivència amb les víctimes directes del conflicte, la violació massiva dels drets humans, la demanda de solidaritat internacional, així com la necessitat de pressionar les institucions internacionals i els governs dels països

perquè afavorissin una sortida a la situació viscuda pel país, van portar a la creació de la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, com un espai de concertació per treballar conjuntament de cara a una sortida negociada del conflicte, de cura a la promoció i defensa dels drets humans i per pressionar el govern colombià com a principal responsable de fentendament de polítiques públiques de respecte dels drets fonamentals de la població colombiana.

A Catalunya s'han creat altres plataformes i coalicions d'entitats per treballar en relació a determinats conflictes: la Xarxa d'enllaç amb Palestina o la Xarxa Veritas Rwanda Forum en podrien ser alguns exemples. Però vull destacar que davant d'una situació diferenciada com és la de Colòmbia, s'ha generat una eina també diferenciada, un espai únic: a la Taula hi conflueixen entitats, sindicats, centres acadèmics i institucions públiques.

Per aquesta raó, la Taula és un fet qualitatiu. És més que la suma de les entitats i institucions que en formen part. És un espai de concertació on hi són presents i actuen les organitzacions no governamentals i les administracions, totes dues amb criteris d'actuació i amb objectius ben diferents. Crec que la Taula s'ha de centrar en la posada en valor d'allò que la defineix com a entitat amb personalitat pròpia, diferenciada de totes i cada una de les organitzacions que en formen part, independentment que siguin de la societat civil o de les administracions.

Això ha significat per a la Taula el repte de crear unes formes de treballar i de definir uns objectius que són comuns a les parts integrants, però que a l'hora no trepitgen ni les accions ni les finalitats de cada una de les parts integrants de la Taula. Aquest és el valor afegit de la Taula, que va més enllà de la mera juxtaposició de les accions dels integrants de la Taula.

És per això que és tant important que una entitat com AVALUA en faci una anàlisi externa: interessa veure quin són les seves ombres, veure en quins aspectes ha de millorar, i tenir en compte sobretot quins són les polaritats.

Xavier Badia i Cardús

Director de l'Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans, Generalitat de Catalunya

La ciutat de Barcelona s'ha dotat d'una estratègia municipal de cooperació que està recollida en el Pla Director de Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau 2009-2012. Darrerament els governs locals han esdevingut un nou actor en el marc de la cooperació per al desenvolupament. La seva proximitat amb la ciutadania i el fet de compartir algunes de les problemàtiques a les que els governs locals del Sud han de fer front, i per tant compartir també algunes solucions mitjançant actuacions similars, són elements característics propis dels governs locals com a actors de cooperació.

El model de ciutat i d'autoritat local que l'Ajuntament de Barcelona proposa es caracteritza en primer lloc per la promoció de polítiques públiques per donar resposta a problemes de dimensions globals, però amb clares repercussions locals a través d'una aposta decidida per l'enfortiment de les estructures municipals de les ciutats amb les que es col·labora en projectes de municipi a municipi. En segon lloc, per la presència d'un moviment ciutadà actiu i compromès que exigeixi a les seves autoritats actuacions conseqüents amb els reptes plantejats. I finalment per un sistema de relacions basat en la creació de xarxes municipals i de compromissos ciutadà a ciutadà, el seu torn, establint relacions i compromisos amb les entitats supramunicipals.

En aquest model és imprescindible el rol actiu de les entitats en l'àmbit de la cooperació internacional, els drets humans i la pau, així com la tasca de sensibilització a la ciutadania que duen a terme, a través de l'àmplia xarxa associativa que existeix a la ciutat. Aquestes xarxes associatives, que tenen una llarga història a la nostra ciutat, tenen també un fort impacte a nivell social.

En aquest sentit cal destacar la feina realitzada en els darrers anys per la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia. Aquesta xarxa d'associacions i institucions ha esdevingut clau per explicar al conjunt de la societat catalana què és el que està succeint a Colòmbia, i a l'hora és un referent i un element de suport als moviments de base colombians que massa sovint veuen vulnerats els seus drets. La Taula també emet un missatge molt clar al conjunt dels actors i institucions colombianes: els desenvolupament, el creixement econòmic i la seguretat ciutadana han de ser totalment compatibles amb el respecte als drets humans i amb el compliment escrupolós de l'Estat de Dret.

El document de "línies pràctiques" elaborat per AVALUA que el lector té entre les mans dona compte de la tasca realitzada per la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia i analitza qualitativament i quantitativament la feina duta a terme en els darrers anys.

Ramon Sanahuja

Director d'Immigració i Cooperació Internacional
Ajuntament de Barcelona

Pàg. 3	La Taula vista per les institucions públiques
Pàg. 7	Context dels drets humans i el conflicte a Colòmbia
Pàg. 8	Presentació del cas
Pàg. 9	Partenariat
Pàg. 11	Orígens de la Taula i de la cooperació amb Colòmbia
Pàg. 15	Les iniciatives de la Taula
Pàg. 20	Identificació de la Bona Pràctica
Pàg. 22	Valoració segons criteris
Pàg. 24	Punts forts
Pàg. 25	Enllaços d'interès
Pàg. 26	Contacte entitat executora

Bones Pràctiques 6:

Systematització i avaluació de les actuacions endegades per la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia (2002-2009)

Avaluació realitzada per:

AVALUA, Anàlisi i Desenvolupament
 Núria Camps i Vidal, directors d'AVALUA
 Imma Bartrina i Rams, tècnica de projectes d'AVALUA
 Francesc Riera i Isem, col·laborador d'AVALUA

Dates de l'avaluació:

Treball en gabinet: novembre de 2009 a juliol 2010
 Missió sobre el terreny a Colòmbia: 10 al 14 de maig 2010

Període avaluat:

2002 – 2009

Elaboració del text de la bona pràctica:

Marta Ramoneda Anglés

Correcció del text:

Susni León

El llarg conflicte colombià, motivat per la disputa pel territori, dura des de la dècada dels anys cinquanta. El desigual repartiment de la terra conseqüència de la concentració de la propietat de la terra en poques mans i les formes antidemocràtiques d'exercir el poder -en mans d'una oligarquia que es va succeir a ella mateixa- han desencadenat i mantingut una profunda injustícia social.

En els darrers vuit anys, la confrontació armada i la crisi humanitària i de drets humans s'ha vist agreujada. La criminalització de defensors i defensores de drets humans i de la protesta social legítima mitjançant amenaces, detencions arbitràries i judicialitzacions, s'ha convertit en pràctica habitual. Les ciutats en matèria de drets humans són desoladores: Colòmbia és el segon país del món en nombre de persones desplaçades forçosament, maridat una mitjana anual de 140 sindicalistes assassinats i, en els últims 20 anys, s'han produït més de 7.600 persones desaparegudes forçadament. La majoria d'elles eren líders socials o sindicals que van desaparèixer a mans d'organismes estatals o dels paramilitars. A aquest panorama, cal afegir que l'índex d'impunitat és de més del 90%.

El Govern colombià durant aquests últims anys s'ha caracteritzat per la seva negativa reiterada a demorar la guerra a Colòmbia com a conflicte armat intern, la qual cosa ha dificultat en gran mesura l'aplicació del dret internacional humanitari i el treball en pro d'acords humanitaris.

Així mateix, i malgrat el procés de desmilitarització paramilitar afavorit pel Govern a través de l'anomenada llei de "Justícia i Pau", fortament criticada per no complir les mínimes normes internacionals de veritat, justícia i reparació, els grups paramilitars han continuat actius en diverses zones del país.

La principal víctima d'aquest conflicte és la societat civil que està carnada de la vulneració dels seus drets per part de tots els actors del conflicte: grups paramilitars d'extrema dreta, dues grans guerrilles en actuació -les FARC i l'ELN-, i un exèrcit molt qüestionat per les organitzacions de drets humans. El narcotràfic, que és la segona indústria més poderosa del país, no ajuda gens a millorar aquesta situació sinó tot el contrari.

Tot i així, una de les característiques de la societat civil colombiana és la seva capacitat de proposar i de dur a terme formes actives de resistència a tota aquesta situació de crisi humanitària i drets humans que devasta al país. Al llarg i ample de la geografia del país se succeeixen milers de processos col·lectius i socials de tot tipus, que planten cara amb dignitat al llinguatge àrid i monocolor del conflicte.

Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia

Presentació del cas

Accions analitzades	Les endegades per la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia del 2002 al 2009
Localització	Catalunya i Colòmbia
Entitat Executora	Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia
Finançament	Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, Ajuntament de Barcelona, Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans, i petites quotes de les entitats que formen la Taula.
Objectiu general	Promoció i protecció dels drets humans a Colòmbia i suport a un procés negociat del conflicte, prenent com a marc de referència les recomanacions de Nacions Unides i altres organismes internacionals.
Principals activitats	Programa de beques Jornades per Colòmbia Diverses activitats d'incidència política

Font: l'eventos.org

Partenariat

La Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia és un espai de concertació d'àmbit català, format per ONG, sindicats, administracions públiques i entitats del món acadèmic, sorgit l'any 2002 amb motiu de la creixent escalada del conflicte colombià. A ella hi són convidades tots els actors socials i institucionals que treballen o poden treballar per la pau i els drets humans a Colòmbia. Els objectius principals de la Taula són la promoció i protecció dels drets humans al país, així com el suport a una solució política negociada, prenent com a marc de referència les recomanacions de les Nacions Unides i d'altres organismes internacionals.

Mixjant per la unió dels seus esforços, les organitzacions membres de la Taula pretenen crear un espai que els permeti compartir punts de vista per tal de formular un diagnòstic de la situació a Colòmbia i una proposta d'acció concertada. D'altra banda, pretenen identificar conjuntament les contraparts colombianes a les quals donaran suport i elaborar una estratègia de comunicació comuna per mobilitzar la societat catalana vers la pau a Colòmbia.

Hi ha una punts de partida mínims que les organitzacions membres de la Taula comparteixen, entre els quals hi ha:

- Que una veritable pau i reconciliació nacional a Colòmbia tan sols es pot aconseguir a través d'una solució negociada que es fonamenti en l'afirmament de la veritat, en la justícia i el reconeixement del dret a la reparació de les víctimes de violacions dels drets humans i del dret internacional, així com dels seus familiars.
- Que l'Estat colombià és la principal instància responsable de veure pel respecte dels drets humans dins del seu territori.
- Que des de la Taula no es dona suport -de forma directa o indirecta- a cap actor armat.
- Que la transformació social, política i econòmica que necessita el país ha de tenir la societat civil colombiana com a protagonista.
- Que la comunitat internacional ha d'assumir la seva corresponsabilitat en els factors d'internacionalització del conflicte.*

L'assemblea pionera de la Taula és qui decideix per consens l'entrada de nous membres que ho sol·liciten, els quals han de complir tres requisits:

- Ser una organització amb almenys tres anys de treball i activitat sobre Colòmbia.
- L'aval de dues entitats que ja pertanyen a la Taula
- Adreçar una carta a la Taula demanant l'entrada, explicant el tipus de feina que es fa amb Colòmbia, el posicionament de l'organització davant del conflicte i l'acord amb el marcadament funcional de la Taula.

Orígens de la Taula i de la cooperació amb Colòmbia

MEMBRES ACTUALS DE LA TAULA

- Organismes oficials
 Generalitat de Catalunya
 Fons Català de Cooperació al Desenvolupament
 Ajuntament de Barcelona
 Ajuntament de Lleida
 Ajuntament de Sant Cugat del Valès
- ONG i altres entitats socials
 Associació Catalana per la Pau
 Col·lectiu Maloka – Colòmbia
 Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
 Consell Nacional de la Joventut de Catalunya
 Cooperació
 Entrepobles
- Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament
 Federació Catalana d'ONG per la Pau
 Fundació Pau i Solidaritat – CCOO
 Fundació Pagessos Solidaris
 Fundació per la Pau
 Interimón – Oxfam
- IPO (International Peace Observatory)
 Justícia i Pau
 Lliga dels Drets dels Pobles
 Moviment per la Pau
 Sindicalistes Solidaris – UGT
 Solidara - Interindical-CSC

ENTITATS OBSERVADORES

- Brigades Internacionals de Pau-Catalunya
 Escola de Cultura de Pau de la UAB
 Juristes sense Fronteres

Els anys 1993 i 1994 es van succeir nombrosos informes alarmants sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, tant d'organismes internacionals (intergovernamentals, governamentals i no governamentals) com de certes instàncies nacionals. Entre ells destaquen l'informe de l'any 1993 de la delegació econòmica de Gran Bretanya titulat "Colòmbia, the Hidden War" ("Colòmbia, la guerra oculta"), el llibre del mateix any titulat "Terrorisme d'Estat a Colòmbia" i realitzat per deu organismes internacionals d'Europa i Amèrica, o l'informe d'Amnistia Internacional de l'any 1994 titulat "Violència Política a Colòmbia Mite i Realitat". A aquests informes internacionals se n'hi van sumar d'altres de colombians com el pronunciament de la Conferència Episcopal sobre la situació del país o el de la Defensoria del Poble al Congrés, ambdós de l'any 1994.

Aquest últim d'alarmes va anar incrementant la preocupació en la comunitat internacional. Així, per exemple, a l'abril de l'any 1993 el govern d'Alemanya va sol·licitar al govern de Colòmbia suspendre la visita que quatre alts oficials colombians planejaven realitzar a aquest país, donat que els seus noms figuraven al llibre "Terrorisme d'Estat a Colòmbia" sota greus acusacions de violació dels drets humans. Més tard Alemanya suspendia la venda d'armes a Colòmbia.

Per la seva part el Congrés dels Estats Units va retallar i condicionar l'ajuda militar a Colòmbia, sotmetent-la a diversos punts d'avaluació, entre ells el respecte als drets humans. Al mateix temps les ambalades de la Unió Europea davant de l'ONU van començar a discutir a porta tancada la seva posició davant Colòmbia dins la Comissió de Drets Humans, i van començar a aparèixer les propostes de nomenament d'un relator especial de drets humans a Colòmbia. Alguns governs europeus que tenen grans interessos comercials a Colòmbia, com Gran Bretanya i l'Estat espanyol, van començar a rebre pressions d'organismes no governamentals dels seus respectius països perquè en les seves relacions amb Colòmbia prioritzessin el respecte i la salvaguarda de la dignitat humana.

El Govern colombià es va veure progressivament obligat a acasar aquest problema. Al final del seu mandat, el President Gaviria va decidir convocar urgentment tots els seus ambaadors a la Unió Europea i Amèrica del Nord el juny de 1994 per donar-los instruccions sobre la "missió de la imatge de Colòmbia a l'exterior". El Govern entrant de Semper, per la seva part, va declarar ràpidament que el problema no era d'algun sinó de realitat, i en el seu mateix discurs de possessió va anunciar que la política de drets humans seria un dels eixos del seu govern. Va començar llavors la reformulació del discurs oficial sobre els drets humans.

Des de començaments de 1994 les organitzacions no governamentals de drets humans a Colòmbia van anar formulant una agenda de punts prioritaris a fi de demanar la solidaritat internacional per exigir el respecte als drets humans, agenda que es va anar convertint en l'objectiu de la campanya "Colòmbia, Drets Humans ja!", a la qual s'han anat vinculant organismes humanitaris de diversos països. Entre els punts de l'agenda podem destacar els següents:

- Sol·licitar a la Comissió de Drets Humans de l'ONU la designació d'un relator especial per Colòmbia.
- Persecució i dissolució dels grups paramilitars o "esquadrons de la mort".
- L'adopció de mesures inajornables contra la impunitat, en particular: la restricció del fur militar per jutjar delictes típicament militars, excloent els actes que violen els drets humans, i la creació d'una comissió d'enclavament de les violacions greus als drets humans, ligada a mecanismes efectius d'enjudiciament, o la sanció dels responsables i al restabliment del dret a la reparació de les víctimes.

- Adopció d'una reforma judicial que assegurà la independència de la judicatura i garantí els drets de les parts.
- Garantia de seguretat pel retorn voluntari dels desplaçats a les seves regions d'origen, així com la restitució de les seves terres i indemnització pel dany sofert.
- Compromís de les parts per la solució negociada del conflicte.

El 29 de novembre de 1995 el Govern colombià i les Nacions Unides van subscriure a Ginebra un acord pel qual es va establir al país l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans, que va ser promogut l'any 2007 fins al 2010.

La coordinació a Europa: ODHACO

A començament dels anys 1990 i coincidint amb l'inici d'un gran èxode de militants d'organitzacions sindicals, polítiques i d'organitzacions de drets humans colombianes cap a Europa –un èxode que encara perdura–, les agències europees que tenien projectes a Colòmbia es van fer ressò de la greu crisi de drets humans que es vivia en aquell moment i van veure la necessitat de coordinar els esforços, ja que no veien viable treballar sols davant una situació que els depassava.

Amb l'impuls de l'organització HEK Suïssa, l'any 1993 es crea una xarxa per unir els esforços de les organitzacions europees i de les esglésies protestants que treballaven a Colòmbia, la qual fins l'any 1995 s'amplià a altres organitzacions europees eclesials i de drets humans. El febrer de 1995 es realitza al Parlament Europeu la "Conferència Europea sobre Drets Humans a Colòmbia" que, gràcies al seu èxit fa que les organitzacions colombianes i europees que hi participen estableixin mecanismes permanents per fer-ne el seguiment i esforçar el diàleg sobre Colòmbia a Europa. És així com l'any 1995 es crea el Consori de l'Oficina Internacional de Drets Humans Acóï Colòmbia (ODHACO) a Europa i la Coordinació Colòmbia Europa (CCE) a Colòmbia.

L'ODHACO és una xarxa d'organitzacions europees i internacionals dedicada a la incidència política davant les institucions de la Unió Europea (EU), els seus estats membres, Suïssa, Noruega i les Nacions Unides per promoure l'estat de dret, la democràcia, el respecte integral dels drets humans, la pau i el desenvolupament sostenible a Colòmbia. L'ODHACO està formada per una trentena d'organitzacions i agències que majoritàriament s'agrupen per coordinacions de països, tant front comú davant les institucions europees i dels governs de cada país. L'organització té una oficina a

Brussel·les que coordina les accions i dau a terme les decisions de l'Assemblea General, donant força a iniciatives europees i colombianes de fer lobby conjunt.

A Colòmbia, l'ODHACO està associada a diverses plataformes locals (La Alianza, la Asamblea Permanente de la Sociedad Civil Por la Paz, la Plataforma Colombiana de Derechos Humanos, Democracia y Desarrollo, la Coordinación Colombia – Europa – Estados Unidos) que treballen per la pau i els drets humans des de diferents perspectives i que al seu torn agrupen organitzacions colombianes.

Entre les activitats de l'ODHACO podem destacar:

- Manteniment de la coordinació i la representació de totes les organitzacions davant de les institucions europees
- Manteniment de contactes permanents amb els europarlamentaris i òrgans del Consell i la Comissió Europea
- Organització periòdica d'audiències al Parlament Europeu
- Coordinació de diferents campanyes
- Presència al Consell de Drets Humans de l'OMU a Ginebra
- Coordinació de gres de les diferents organitzacions de Colòmbia

Cal afegir que molts dels països que són membres de l'ODHACO hi són presents per mitjà d'una coordinadora estatal (ja Kofu a Alemanya, Abi Colòmbia a Gran Bretanya, etc.). Les coordinadores de país tenen la funció de coordinar accions de les organitzacions que en formen part, la coordinació de les tasques de lobby conjunt vers les institucions de l'estat i tenir presència a les reunions de l'ODHACO amb una sola veu, sense que això impedeixi que les organitzacions que les formen puguin expressar-se directament a les reunions.

A l'Estat espanyol fins fa un any, no havia existit mai una coordinació, però des dels seus inicis la Taula participa a l'ODHACO com a membre adherent i, tot i que sempre hi ha hagut diverses organitzacions de l'Estat que hi han estat presents, durant temps ha estat l'única coordinació de l'Estat espanyol que hi ha participat com a tal.

La coordinació a l'Estat espanyol

Com s'ha vist, a principis dels anys 90 es produïx l'agudament de la crisi humanitària generada per un conflicte, el colombià, que enfonsa les seves arrels als voltants dels anys 50.

Tot i que a Colòmbia sempre hi havia hagut una presència neta d'organitzacions de l'Estat espanyol, sobretot de caire religiós, que duen a terme algun tipus d'acció de cooperació, eren poques les que hi tenien presència a principis dels 90. La presència més important era per mitjà de contraparts europees (Amnistia Internacional, Brigades Internacionals de Pau, Intermed-Ordem, Mergos sense Fronteres) que responien a les peticions d'organitzacions colombianes d'acompanyar diferents iniciatives per fer front a la creixent crisi humanitària.

Progressivament, més ONGs van establir-hi presència i van iniciar accions de denúncia a l'Estat espanyol. D'una banda, al procés de pau iniciat el 1998 –on les converses cara a cara entre el govern colombià i les FARC eren supervisades per l'ONU i per països amics entre els quals hi havia l'Estat espanyol–, va fer augmentar la cooperació i la solidaritat. De l'altra, l'entrada en una crisi total de drets humans amb l'arribada al poder del President Uribe, la presència d'agències i ONGs de l'Estat espanyol es va veure incrementada per la necessitat d'atendre la gran quantitat de persones refugiades que generava el conflicte.

Paral·lament a això i als esforços de denúncia per part de les ONGs, Colòmbia entrava al primer pla de l'agenda no només de les agències de cooperació sinó també dels mitjans de comunicació.

Les iniciatives de la Taula

Malgrat tot, ha estat molt difícil per part de les diferents organitzacions de l'Estat espanyol fer una acció conjunta i coordinada de cooperació i solidaritat cap a Colòmbia, i la tendència ha estat més aviat de guardar la pròpia singularitat de cada organització més que fer projectes en comú. Això ha fet més difícils les accions de pressió sobre el Govern espanyol, així com la realització d'accions conjuntes de denúncia i solidaritat. Si bé són moltes les organitzacions de l'Estat espanyol amb presència a Colòmbia i que fan accions individuals de lobby al govern, amb algunes campanyes puntualment coordinades, no s'ha aconseguit fins ara una coordinació permanent de l'Estat espanyol a l'CIDHACO o dins de les pròpies fronteres de l'Estat. En aquest sentit cal esmentar la recent creació de la Plataforma per la Paz y los Derechos Humanos en Colombia.

La Taula i la política catalana de cooperació

Si bé a nivell de l'Estat espanyol no hi ha una instància que aglutini de manera efectiva i permanent els esforços de coordinació de les diferents organitzacions que treballen per la pau i els drets humans a Colòmbia, a nivell de Catalunya podem dir que és la Taula qui duu a terme aquesta tasca. Així, a la seva declaració fundacional, s'especifica: "Les entitats i institucions que formen part de la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia compartim la idea que la incidència de la nostra solidaritat amb Colòmbia serà superior en la mesura que puguem construir un espai de concertació entre diferents actors socials i institucionals de Catalunya".

En els seus vuit anys d'existència, la Taula ha passat dels 19 membres inicials als 25 que té actualment. De fet, la seva fundació ja es va fer amb el consens i participació de la majoria d'entitats i administracions que treballaven per la pau i els drets humans a Colòmbia. A dia d'avui pertanyen a la Taula totes les entitats de Catalunya que treballen a Colòmbia amb èmfasi en el tema de drets humans; n'hi ha d'altres que ho fan amb èmfasi en desenvolupament i cooperació que no en són membres.

Quan l'any 2002 neix la Taula, l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) estava a punt de ser creada, de manera que no hi havia encara un document estratègic de la cooperació catalana al desenvolupament – fins a l'any 2003 no s'inicia el primer cicle de planificació estratègica. Al Pla Director 2003-2006, Colòmbia no figurava entre els països prioritaris de la cooperació catalana, fet que canvia a partir del Pla 2007-2010 i és manté al del 2011-2014, on s'especifica que Colòmbia és un dels onze països prioritaris. Pel que fa als eixos temàtics de la cooperació, ja al Pla 2003-2006 s'esmenta la cultura de pau i els drets humans, mentre que als de 2007-2010

i de 2011-2014 s'estableixen els drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social com un dels objectius estratègics.

Tant el criteri temàtic com el lemat, doncs, fan de les activitats de la Taula material d'inforès per la cooperació catalana. És molt important destacar aquest punt perquè el fet que Colòmbia sigui país prioritari de l'ACCD és fruit dels esforços de la Taula. Actualment, l'ACCD fins i tot compta amb una oficina permanent de representació i seguiment sobre el terreny a Bogotà i disposa d'una estratègia país, Colòmbia que prioritza l'eradició de la violència i l'apoderament de la societat en general, i molt especialment de les dones.

A la seva declaració fundacional, la Taula es va marcar una sèrie d'objectius concrets sobre els quals treballar per assolir l'objectiu global de col·laborar en la transformació del conflicte colombià. Algunes d'ells són:

- Prioritzar la protecció de la població civil colombiana
- Visibilitzar les contraparts colombianes que poden jugar un paper en la transformació del conflicte des de l'àmbit local i regional
- Exercir pressió política a les instàncies necessàries (catalanes, espanyoles, europees i colombianes) en relació al seu compromís amb la pau i els drets humans a Colòmbia.
- Promoure acords i acords entre municipis de Catalunya i processos de pau a Colòmbia
- Construir un discurs propi que animi l'opinió pública catalana a treballar per la transformació del conflicte colombià
- Cercar la complementarietat amb altres espais de coordinació

Per assolir aquests objectius concrets, la Taula ha establert els següents programes d'actuació:

- Programa de Beques
- Jornades per Colòmbia
- Incidència política: organització de delegacions a Colòmbia i publicació d'un butlletí electrònic

Programa de beques

Inicial l'any 2003, el programa de beques consisteix en l'estada a Catalunya de persones pertanyents als moviments socials colombians que treballen per la promoció de la pau i els drets humans. Les persones becades cursen una Diplomatura de l'Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona per tal d'enfortir la formació i la capacitat de les organitzacions a les quals representen.

El programa és concebut com una estratègia per a la visibilització de moviments socials colombians que busquen resoldre el conflicte de forma pacífica, a la vegada que un mecanisme eficaç per enfortir i donar suport a activitats de la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, sobretot pel que fa al component d'incidència política.

Els coneixements, experiència i perspectiva de les representants colombianes permet una major comprensió del conflicte armat colombià des dels contextos locals, nacionals i internacionals. D'altra banda, l'intercanvi amb actors tant colombians com catalans i espanyols vinculats d'una o altra manera amb els drets humans i la pau a Colòmbia, enforteix la influència en les decisions del govern espanyol i de la Unió Europea, així com del Govern colombià.

Un dels criteris que es té en compte a l'hora d'escollir la iniciativa civil que es beneficiarà de la beca és que aquesta sigui representativa a Colòmbia i que tingui capacitat per mantenir relacions internacionals. A l'hora d'escollir els becariats es prioritza el criteri de gènere, raó per la qual en els seus set anys d'existència les beques han recaigut sobre dones. La becada ha de ser escolida obertament i consensuada per la iniciativa civil de pau que representa, amb la qual mantindrà una comunicació periòdica durant el període de la beca, i presentar un pla de treball a ser desenvolupat a Catalunya, on participaran en les activitats de la seu de l'entitat d'acollida (que forma part de la Taula).

A banda de col·laborar amb l'associació, menys o organització d'acollida i desenvolupar l'agenda assignada per la iniciativa de pau que representen, les becades participen com a observadores o les reunions de la Taula Catalana per al Pau i els Drets Humans a Colòmbia. A més, cada tres mesos han d'elaborar una memòria de les troques duts a terme. Sobretot, però, les becades es comprometen a multiplicar a Colòmbia els coneixements i aprenentatges assolits durant la seva estada a Catalunya. Així es vol garantir que el temps passat a l'Escola de Pau i a la Taula tingui continuïtat tant en l'àmbit personal com en el de l'organització de Colòmbia, fent que la voluntat de cooperació vagi més enllà del temps que dura la beca.

Jornades per Colòmbia

Un dels principals compromisos de la Taula és el de fer visibles iniciatives de pau que poden jugar un paper en la transformació del conflicte a escala local i regional. La Taula entén que una veritable pau i una reconciliació nacional a Colòmbia només es poden aconseguir a través d'una solució negociada que es fonamenti en l'establiment de la veritat, en la justícia i en el reconeixement del dret a la reparació de les víctimes de les violacions dels drets humans i el dret internacional humanitari.

Una altra de les premisses bàsiques sobre les que es basa el treball de la Taula és considerar l'Estat colombià com a principal instància responsable de vetllar pel respecte dels drets humans dins del seu territori. Aleshores, reconeix la societat civil colombiana com a protagonista de la transformació social, política i econòmica que urgeix al país; i considera que la comunitat internacional ha d'assumir la seva corresponsabilitat en els aspectes d'internacionalització del conflicte.

Amb la finalitat de comunicar i assolir tots aquests objectius, la Taula Catalana per al Pau i els Drets Humans a Colòmbia intenta construir un discurs propòsit que animi l'opinió pública catalana i els seus agents socials, polítics i governamentals a treballar conjuntament per la transformació del conflicte colombià. Amb aquesta intenció van néixer les jornades que anualment programa la Taula des de l'any 2003.

Els temes que s'hi han abordat han estat molt diversos, donant una visió molt àmplia i global de la situació. En ells hi han participat tant representants d'institucions catalanes que tenen a veure amb la cooperació al desenvolupament, la pau i els drets humans, com ciutadans colombians de diferents tendències i sectors: ex ministres, ambaixadors, parlamentaris, representants d'institucions de l'Estat colombià, òrgans municipals, representants d'ONGS, sindicats i associacions defensores de drets humans, etc.

Els eixos temàtics de les jornades han estat en sintonia amb la realitat de Colòmbia en cada moment. Aquests són els temes que s'hi han tractat per any:

2003. La societat colombiana i la construcció de la pau

Un intent d'acostar-se al conflicte fugint de la visió dels sectors en lluita armada, analitzant la situació a través dels actors de la societat civil i de les seves propostes de construcció de la pau.

2004. Colòmbia: camí amb sortida

Es pretén donar a conèixer l'Informe Nacional de Desenvolupament Humà, Colòmbia 2003, del Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament Humà (PNUD), on es plantegen propostes concretes, elaborades a partir d'un llarg procés de participació de diversos sectors socials i polítics, i on s'intenta estimular un ampli debat. Les jornades pretén contribuir a la resolució del conflicte des de Catalunya.

2005. La cooperació internacional amb Colòmbia: pau i drets humans?

Una reflexió crítica sobre la cooperació internacional amb Colòmbia des d'una perspectiva de drets humans i de construcció de pau, donant veu a les aportacions de diferents iniciatives de pau sorgides en la societat civil colombiana enfront de les directrius de cooperació de la UE i l'Estat espanyol amb Colòmbia.

2006. Terra i desplaçaments a Colòmbia: crisi humanitària pel control del territori

El valor de la terra s'ha convertit en un motiu d'interès cada vegada més conflictiu pels diferents actors nacionals i internacionals, comportant l'agudització de la guerra en algunes zones del país i l'expulsió o confinament de la seva població, a la vegada que la concentració de terres queda en poques mans. A les jornades es discuteixen les implicacions per la població civil d'aquests fenòmens, de la "desmilitarització" paramilitar iniciada el 2002 i de la Llei de Justícia i Pau.

2007. Condicions per a un procés de pau

Una anàlisi de les condicions necessàries per al procés de pau en relació a les múltiples causes que van originar el conflicte: exclusió social, política econòmica i cultural, autoritarisme, acumulació de la terra en poques mans, narcotràfic, etc.

2008. Dones i conflicte a Colòmbia

Es reflexiona sobre les conseqüències del conflicte armat a Colòmbia en les dones. En un escenari de cultura patriarcal i violència estructural, agreujat per les pràctiques pròpies del conflicte armat, desplaçament, refugi, violència sexual o femicidi incidiren de forma molt particular en les dones. Es volen visibilitzar les experiències col·lectives de resistència política on les dones tenen una especial rellevància, ja que des de la Taula s'entén que la contribució de les dones és fonamental per reprendre camins de diàleg i negociació sense impunitat.

2009. Propostes per a la pau a Colòmbia: una perspectiva regional

El conflicte colombià ha traspassat les pròpies fronteres. Els 500.000 refugiats colombians a països fronterers, la política governamental de defensa més enllà de les seves fronteres, el narcotràfic i el tràfic d'armes transfrontereres, etc., són tots elements que traspassen les fronteres colombianes. El viratge de la majoria de governs d'Amèrica Llatina en els últims anys i el compromís que poden tenir vers Colòmbia fa pensar en nous camins de solució política negociada també a nivell regional. Es vol conèixer el paper dels nous governs de la regió, dels moviments socials com a actors regionals o dels Estats Units o la Unió Europea per assolir una solució política negociada.

2010. Tractats comercials i drets humans

S'analitza la propera signatura d'un Tractat de Lliure Comerç entre Colòmbia i la Unió Europea, partint de la base que hi ha un previ desequilibri entre Europa i els països andins. D'una banda, governs i empresaris afirmen que la liberalització dels mercats i de les economies enfortirà la democràcia i millorarà el nivell de vida dels colombians i colombianes. De l'altra, organitzacions socials i sindicals sostenen que aquest tipus de tractats comercials augmenten la pobresa i privilegien els quarys del capital estranger, atemptant contra els drets fonamentals de milions de ciutadans empobrits i exclosos. Es reflexiona sobre si és ètic i contribueix a la pau i a la consolidació de la democràcia negociar tractats comercials amb un govern acusat de no vetllar pel respecte als drets humans.

Incidència política

La Unitat d'anàlisi, incidència i documentació (en endavant, la UA) té com a funció donar suport a les activitats de la Taula, específicament dotant-la d'instruments d'anàlisi i documentació sobre la realitat colombiana per fer-los servir en les tasques d'incidència política. Des dels seus inicis l'any 2006, s'ha pretès que la situació de Colòmbia sigui coneguda per la societat catalana, així com que el conflicte d'aquell país sigui prioritari en l'agenda política del Govern espanyol i, molt especialment, del català. Concretament, es pretén aconseguir:

- Compliment de les recomanacions de les Nacions Unides i altres convenis en matèria de pau i drets humans
- Monitoratge periòdic dels acords assumits pel Govern colombià en matèria de drets humans i pau.
- Donar suport a una sortida política negociada del conflicte sota els paràmetres internacionals de veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició.
- Exigir a tots els actors armats el respecte al dret internacional humanitari
- Animar les parts a realitzar acords humanitaris i/o a iniciar un procés integrador i democràtic que dugui a una solució política negociada.

L'instrument que utilitza la UA és l'elaboració de documents escrits de caràcter informatiu on es recullen anàlisis que posen de manifest les violacions dels drets humans i del dret internacional humanitari. Aquestes publicacions s'elaboren a partir de la revisió d'altres materials que són discutits per la Taula per tal de contractar els diferents punts de vista.

L'anàlisi i la documentació que es produeix és un dels mecanismes de comunicació periòdica amb actors clau de la societat catalana, espanyola i europea. En definitiva, es tracta de proporcionar a l'opinió pública de Catalunya i als mitjans de comunicació catalans i de l'Estat espanyol informació rigorosa, fàcil i ben sustentada sobre les causes i conseqüències del conflicte social i armat a Colòmbia, així com les propostes constructives per superar-lo tenint en compte el respecte als drets humans, al dret internacional humanitari i a la construcció de pau.

Sense afany d'enumerar-los, cal esmentar que alguns dels documents elaborats per la Taula, o als quals aquesta hi donat suport, van destinats a dirigents polítics i círcols colombians i espanyols. Es tracta de cartes on es demana la participació d'organitzacions i activistes dels drets humans colombians davant d'amenaçes de mort o els assassinats de líders comunitaris; o expressant la seva preocupació

davant violacions de drets concrets. La Taula també ha promogut preguntes parlamentàries per obtenir resposta sobre algun tema relacionat amb la pau i els drets humans a Colòmbia i proposicions no de llei al parlament espanyol sobre el compromís de l'Estat amb el compliment dels drets humans. Entre altres coses, la Taula també ha fet manifestacions públiques respecte temes com la visita de l'aleshores President colombià Álvaro Uribe a Madrid, s'ha adherit a campanyes d'homenatge a les víctimes del conflicte, o ha donat suport a líders empresonats i a manifestos a favor del respecte dels drets humans i la pau.

Bona part de la tasca d'incidència de la Taula es realitza també a través de reunions amb parlamentaris espanyols tant a Europa com dins de l'Estat, amb representants d'altres organitzacions espanyoles que treballen pels drets humans i amb membres de la societat civil colombiana que visiten l'Estat espanyol. També ha organitzat errades i exposicions sobre diferents temes per tal de sensibilitzar la població catalana.

Als mitjans de comunicació també s'ha fet difusió d'alguns dels posicionaments i activitats relacionades amb la Taula i s'han fet rotundes de promesa per parlar de certs temes. Així, als mitjans se'ls ha fet arribar declaracions i comunicats i se'ls ha posat en contacte amb participants de les jornades per tal que aquests fossin entrevistats.

La tasca d'incidència de la UA es materialitza així mateix en l'organització de delegacions a Colòmbia i en l'elaboració d'un butlletí periòdic.

Delegacions a Colòmbia

Tot i que la Taula no ha organitzat directament cap delegació de polítics a Colòmbia, sí que ha participat a l'organització de la delegació de polítics de l'Estat espanyol duta a terme l'any 2010 i organitzada per la Plataforma per la Paz y los Derechos Humanos en Colombia. També ha participat a la delegació de polítics i organitzacions socials catalanes l'any 2005.

Aquesta última tenia com objectiu incrementar el coneixement sobre la realitat colombiana -els reptes, els impediments i les propostes de pau i drets humans, etc.- a través de la societat civil colombiana organitzada, les ONG, els organismes internacionals i el govern. També pretenia donar suport i legitimar, amb la presència internacional, la tasca que realitza la societat civil colombiana i la cooperació catalana a Colòmbia vers la pau i els drets humans.

La delegació de l'Estat espanyol tenia com a missió la verificació de la situació dels drets humans a Colòmbia a través de la veu de les dones, els sindicalistes i els defensors dels drets humans. La visita coincidia amb el moment de la negociació del Tractat de Lliure Comerç entre la Unió Europea i Colòmbia, amb el semestre de Presidència del Consell de la Unió Europea per part del Govern espanyol, i amb la celebració a Madrid de la Cimera de Caps d'Estat d'Amèrica Llatina i la Unió Europea. Fent coincidir la visita amb aquests esdeveniments es pretén que els drets humans a Colòmbia fossin presents a l'agenda política espanyola i europea.

Butlletí

Es tracta d'una iniciativa de la Taula per donar a conèixer l'actualitat de Colòmbia, centrant-se en els temes dels quals la UA fa un seguiment especial: desmobilització paramilitar, acord humanitari, iniciatives de pau de la societat civil, etc..

El butlletí es distribueix gratuïtament a una llista de subscripció a través d'internet. Actualment hi ha un preu d'edició mensual i arriba a uns 600 adreces electròniques, entre gent interessada, organitzacions, representants polítics i institucions.

Identificació de la bona pràctica

Des d'Avalua s'ha valorat l'actuació de la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia com a globalment positiva. Concretament, hi ha una sèrie de bones pràctiques que es donen en aquest cas i que caldrà destacar.

Composició mixta de la Taula

El fet que la Taula estigui composta per institucions públiques i privades fa d'ella una organització molt important perquè les seves accions tinguin un impacte en les polítiques públiques de les institucions catalanes, estatals i europees en relació a Colòmbia. Evidentment, aquesta composició mixta fa més difícil que en alguns casos es pugui mantenir un bon equilibri entre les accions d'activisme i denúncia amb les d'incidència política. I és que a vegades les organitzacions que integren la Taula han de comprometre o deixar de banda algunes de les seves demandes en benefici de poder arribar a algun acord amb organitzacions membres amb qui no necessàriament comparteixen tots i cadascun dels posicionaments. De totes maneres, en haver-hi acord en els punts fonamentals s'han pogut prendre iniciatives que han contribuït efectivament a mantenir certa pressió sobre les autoritats colombianes, espanyoles i catalanes.

D'altra banda, es dona el cas que una de les organitzacions de la Taula, l'Escola de Cultura de Pau, ha estat ser observador de la Taula enlloc de membre, la qual cosa és significativa perquè considera que en tenir una major independència és més fàcil de mantenir processos d'incidència que cal fer de forma més discreta i independent. Aquest és només un exemple de com es poden assumir en positiu els diferents rols de català per tal d'aprofitar tots els actius.

Espai estable de coordinació

La Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia suposa una experiència inèdita en el camp de la cooperació Nord-Sud i un referent de pes com a espai estable de coordinació en xarxa per la pau i els drets humans. La mitjana d'assistència a les reunions en els últims vuit anys d'existència de la Taula, entorn d'un 64%, dona fe de la importància del treball continuat que des de fa temps estan desenvolupant les organitzacions membres i observadores de la Taula.

El fet que les diferents organitzacions que treballen el tema de Colòmbia es coordinin per dur a terme les seves accions és molt important per un esforç i intenció aconseguir una màxima eficiència en cadascuna de les seves actuacions. Un exemple d'això és el fet que Colòmbia hagi esdevingut país prioritari de la cooperació catalana des de Fanny 2007 –amb la posterior obertura d'una seu de l'ACCD (i el seguiment del conflicte que això comporta), i en general que les violacions dels drets humans en aquest país s'hagin situat a l'agenda de l'opinió pública. Possiblement sense l'existència d'una instància de coordinació com la Taula, els esforços en aquest sentit haurien estat més febles i per tant menys fructífers.

El fet que es tracti d'un espai estable facilita també el seguiment de la situació política i de les contínues violacions dels drets humans al país llatinoamericà, de manera que la Taula com a entitat pugui reaccionar a temps en cas de necessitat, d'entri a terme l'acció d'incidència política necessària i pronunciant-se sobre els temes d'interès relacionats amb el conflicte en cada moment.

D'altra banda, l'existència de la web i del butlletí suposa un punt d'informació permanent sobre Colòmbia en català i en castellà i afavoreix reflexions crítiques, difusió dels posicionaments de la Taula i de les diverses conclusions que aquesta duu a terme.

Enfortiment d'iniciatives locals

Les relacions més directes de la Taula amb la realitat de Colòmbia es tenen per mitjà de cadascuna de les organitzacions membres de la Taula i el treball amb les seves contraparts, així com també de les visites i delegacions de colombians a Catalunya i de catalans a Colòmbia. D'altra banda, com a membre de l'OIDHACOD, la Taula té relacions amb les quatre plataformes col·lectives de Colòmbia que són les que fan de portavocs i representen el conjunt de les organitzacions i associacions defensores dels drets humans al país.

Més enllà d'això, la Taula es marca com un dels objectius fundacionals la identificació conjunta de les contraparts socials i institucionals colombianes. És així perquè, entre altres coses, la Taula té com una de les seves prioritats d'actuació la visibilització de les contraparts colombianes que, a nivell local i regional, poden tenir un paper important en la transformació del conflicte.

Això és coherent amb un dels principis de la Taula, que és que "la transformació social, política i econòmica que necessita el país ha de tenir la societat civil colombiana com a protagonista", i que és el propi Estat colombià el principal responsable a l'hora de garantir el respecte dels drets humans dins de les seves fronteres. I és que no només es prioritza la protecció de la població civil colombiana, sinó que es considera que aquesta –i les iniciatives existents al país– han de ser les que adquireixin un paper rellevant en la resolució negociada del conflicte. D'aquesta manera, la Taula reconeix que una solució al conflicte s'ha de basar –tal com demanen en general les contraparts colombianes– en l'actiuament de la veritat, en el judici i en el reconeixement del dret a la reparació de les víctimes de violacions dels drets humans i del dret internacional.

Valoració segons criteris

Pertinença Respon el projecte a una necessitat real?

El programa és totalment pertinent tant per la identificació de les necessitats del context –vulneració dels drets humans, intensificació del conflicte, existència de veus que treballen per una resolució negociada– com per les estratègies engagades que han gaudit de continuïtat: en general la tasca d'incidència política amb les institucions catalanes, espanyoles i europees, i amb la població catalana.

Aquesta tasca es concreta, entre altres, en acords de col·laboració establerts amb altres instàncies col·lectives com l'OIDHACO, la plataforma estatal, les plataformes colombianes que s'apleguen en l'anomenat Techo Común, per tal d'articular el seu treball d'incidència i emprendre iniciatives conjuntes.

Eficàcia Quins són els beneficis obtinguts per la població beneficiària?

L'actuació de la Taula ha estat molt important per situar el conflicte de Colòmbia a l'agenda de la cooperació, la solidaritat i la pau a Catalunya, sobretot a través de la celebració de les jornades anuals.

D'altra banda, les institucions i entitats membres de la Taula han adquirit un compromís creient amb ella, promovent d'aquesta manera que Colòmbia esdevingués un país prioritari de la cooperació catalana des del 2007.

De cara al futur caldria incrementar els esforços per promoure una visió políticament més crítica del Govern espanyol i de denúncia encara més activa de les vulneracions dels drets humans que es produeixen a Colòmbia.

Eficiència Quin resultat i a quin cost?

La col·laboració institucional de tots els membres i observadors dirigint la bona tasca de la secretaria tècnica de la Taula han aconseguit implementar mecanismes de gestió àgil i participatius que han fet possible l'assoliment dels resultats inicialment plantejats en cada exercici, així com una tasca d'acompanyament i denúncia permanent orientada a veïllar pel respecte als drets humans.

La secretaria tècnica de la Taula ha estat sempre una estructura mínima que, enfortida per l'esforç dels membres voluntaris de les entitats i la col·laboració de les becades, ha aconseguit que hi hagi un bon nivell de presència als actes o instàncies on es convidava a la Taula a participar.

Un dels aspectes que es podria millorar és l'excessiva concentració de recursos en la convocatòria de les jornades sobre Colòmbia. De cara al futur podrien distribuir els recursos en diverses iniciatives o en una companyia més àmplia que tingues les jornades com a clau, de manera que la visibilitat de la Taula fos més dilatada en el temps.

Pel que fa al programa de beques, els continguts de la diplomatura són de bona utilitat pràctica per cadascuna de les becades, tot i que caldria posar més èmfasi a la socialització la tasca realitzada per elles un cop retornen a la seva organització a Colòmbia. D'aquesta manera, els objectius assolits podrien ser millor rendibilitats per l'organització colombiana, atòrica que es contribuiria a promoure la reinserció de la becada a la dinàmica de la seva entitat d'origen.

Impacte Les accions han aconseguit canvis?

Jornades. Aconseguien visibilitzar de manera clara la presència pública de la Taula. El seu enfocament permet situar en el debat polític un tema de preocupació essencial per la Taula, entorn el qual gira el debat. Posteriorment a les jornades s'elabora una memòria on es sistematitzen les idees sorgides de les jornades, que esdevé així una altra eina útil de sensibilització. Les jornades contenen bona part de l'esforç de treball de la Taula, punt que potser caldria millorar en un futur per incloure una major dinamització prèvia per tal que s'incrementi la participació.

Beques. Estan pensades per consolidar xarxes de suport polític i social per les organitzacions becades, mitjançant la tasca de diplomàcia de la persona becada a favor dels drets humans i la pau durant la seva estada a Catalunya. També es preten augmentar les relacions amb actors catalans, espanyols i europeus o promesos amb iniciatives, així com enfortir la formació i capacitat de les persones becades gràcies a l'accés a la diplomatura de l'Escola de Cultura de Pau (UAB). Tanti les becades com les ex-becades consideren que els seus estudis a la diplomatura els aporten elements molt positius que els ajuden a tenir una major obertura i comprensió d'altres conflictes, i que aho els proporcionen instruments metodològics per poder ordenar millor la pròpia experiència.

Algunes de les becades entrevistades expressen una dificultat de combinar què és el que la Taula espera d'elles, fet que a vegades les porta a perdre oportunitats per implicar-se més. Per això, seria interessant que les becades ingressin un pla de treball inicial més específic, atòrica que caldria preveure una major socialització al conjunt de l'organització en retornar a Colòmbia.

Incidència política. A través d'aquest sector d'activitat s'ha aconseguit l'articulació d'un discurs comú per part de les institucions i les organitzacions participants a la Taula. També s'han passat resolucions al Parlament de Catalunya i s'han fet propostes i proposicions no de llei sobre la situació dels drets humans a Colòmbia al Congrés de Diputats espanyol. D'altra banda, s'ha participat en l'organització de delegacions de parlamentaris a Colòmbia per tal de conèixer millor la situació dels drets humans al país, fet que a la seva tornada els permet deu a tornar una certa pressió a l'hora de treballar en aquest sentit.

Tot això s'ha aconseguit malgrat les difícils condicions de treball, causades principalment pel posicionament del Govern espanyol vers la situació a Colòmbia –on a vegades entra en conflicte la defensa activa dels drets humans davant d'altres interessos– i per les dificultats per accedir als mitjans de comunicació i, en conseqüència, a l'opinió pública.

Sostenibilitat Els impactes positius tenen continuïtat més enllà de l'ajut extern?

La sostenibilitat del treball en xarxa en el si de la Taula depèn fonamentalment de tots els membres i molt especialment de les administracions públiques que en fan possible el finançament. És per això que caldria donar major estabilitat a la Taula amb un mecanisme actualment inexistent que evités els retards en el finançament, els quals comporten aturades o greus distorsions.

Després de les darreres eleccions presidencials de mitjans del 2010, amb la sortida del President Uribe i l'arribada al poder del President Santos, és possible que s'iniciï una etapa que obri noves vies. Així, la Taula haurà de modular el seu posicionament en funció de l'evolució del context polític per tal d'afavorir processos de diàleg. El prestigi que ha guanyat la Taula en els darrers anys li pot permetre jugar un paper important a l'hora de construir ponts de diàleg i difondre iniciatives de pau i drets humans.

Punts forts

Després de l'anterior valoració dels components d'aquest projecte, resumim aquí alguns dels seus punts forts que fan d'aquesta iniciativa una experiència destacada en el camp de la cooperació Nord-Sud:

- La composició mixta públic-privat de la Taula. Malgrat les dificultats de mantenir un equilibri entre denúncia i incidència política, assumir en positiu els rols de cadascú pot ser la millor via per tal d'aprofitar tots els actius.
- Enfocament innovador que suposa una experiència inèdita i un referent de pes com a espai estable de coordinació en xarxa per la pau i els drets humans.
- Treball conjunt continuat des de fa vuit anys amb una elevada dinàmica de participació a les reunions.
- Bon nivell de documentació de la feina, especialment gràcies a les memòries de les jornades i els informes de les beques.
- Existència de mecanismes d'informació (pàgina web i butlletí) que suposen un punt de recurs permanent sobre Colòmbia i que afavoreix reflexions crítiques i la difusió dels posicionaments de la Taula.

Enllaços d'interès

Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia	www.taulacolombia.org
Escola de Cultura de Pau	www.escolapau.uab.cat
OIDHACO	www oidhaco.org
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)	www.cooperaciocatalana.cat
Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans	http://www10.gencat.net/drepi/ApplyJava/cat/ambits/Pau/index.jsp
Ajuntament de Barcelona	www.bcn.cat/cooperacio
Oficina de l'Alt Comissariat de l'ONU pels Drets Humans	www.ohchr.org
Amnistia Internacional	www.amnesty.org
Brigades Internacionals de Pau	www.peacebrigades.org
Coordinación Colombia Europa Estados Unidos	www.ddhcolombia.org.co
Asamblea Permanente de la Sociedad Civil por la Paz	www.asambleaporlapaz.com
La Alianza	www.laalianza.org.co
Plataforma Colombiana de Derechos Humanos, Democracia y Desarrollo	www.plataforma-colombiana.org

Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia

Carrer de les Tàpies 1-3
Barcelona 08001
Tel. (+34) 93 329 03 53
Fax: (+34) 93 442 05 05
taula-colombia@pangea.org

